

บันทึก

เรื่อง อำนาจของรัฐมนตรีช่วยว่าการที่จะสั่งการแทนรัฐมนตรี

กรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหารได้มีหนังสือที่ ๙๑๓๒/๒๕๔๘ ลงวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๔๘ ขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาตามคำสั่งของท่านนายกรัฐมนตรีว่า รัฐมนตรีช่วยว่าการจะสั่งการใดๆ แทนรัฐมนตรีได้ประการใด พิจารณาตามรัฐธรรมนูญจะสั่งการได้ไหม ตามกฎหมายทุกฉบับให้รัฐมนตรีรักษาการคนอื่นจะสั่งการได้ไหม ถ้าในกฎหมายไม่บอกไว้

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๓) ได้พิจารณาแล้ว ขอเสนอความเห็นดังต่อไปนี้

ตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๕ ในกระทรวงหนึ่ง ๆ อาจมีรัฐมนตรีช่วยว่าการหรือรัฐมนตรีสั่งราชการ หรือมีทั้งรัฐมนตรีช่วยว่าการ และรัฐมนตรีสั่งราชการหรือไม่ก็ได้ ส่วนรัฐมนตรีว่าการนั้นกฎหมายบัญญัติให้ต้องมี ทั้งนี้ ย่อมแสดงให้เห็นว่ารัฐมนตรีว่าการนั้นเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดซึ่งมีภาระหน้าที่ในเรื่องการปกครอง บังคับบัญชาและรับผิดชอบราชการในกระทรวง ส่วนรัฐมนตรีช่วยว่าการก็ดี รัฐมนตรีสั่งราชการก็ดี หาได้มีอำนาจและหน้าที่และความรับผิดชอบเช่นเดียวกับรัฐมนตรีว่าการไม่ กล่าวโดยเฉพาะ สำหรับอำนาจและหน้าที่ของรัฐมนตรีช่วยว่าการนั้น มีอยู่ ๒ ประการ คือ

(๑) ตามปกติมีอำนาจหน้าที่ตามที่รัฐมนตรีว่าการจะได้มอบหมาย (มาตรา ๑๕ วรรค ๒) ซึ่งก็เป็นการชอบด้วยเหตุผล เพราะเหตุว่าถึงแม้จะเป็นรัฐมนตรีคนหนึ่งก็จริง แต่ รัฐมนตรีช่วยว่าการจะต้องปฏิบัติราชการภายใต้ความรับผิดชอบของรัฐมนตรีว่าการ การที่ได้รับ แต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการก็แสดงอยู่ในตัวแล้วว่า ได้รับแต่งตั้งมาเพื่อให้ช่วย รัฐมนตรีว่าการเท่านั้น จะมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับรัฐมนตรีว่าการได้อย่างไร แต่เมื่อรัฐมนตรี ช่วยว่าการได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการให้ปฏิบัติราชการอะไรแล้ว ในส่วนที่เกี่ยวกับการ ปฏิบัติราชการที่ได้รับมอบหมายนั้น รัฐมนตรีช่วยว่าการก็ย่อมมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับ รัฐมนตรีว่าการ (มาตรา ๔๙ วรรค ๑)

(๒) เมื่อรัฐมนตรีว่าการไม่อาจปฏิบัติราชการได้จะต้องเหตุหนึ่งเหตุใดก็ตี รัฐมนตรีช่วยว่าการก็เป็นผู้รักษาการแทนโดยอำนาจแห่งกฎหมายทีเดียว (มาตรา ๑๕ วรรค ๓) ในกรณีเช่นนี้รัฐมนตรีช่วยว่าการก็ย่อมมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับรัฐมนตรีว่าการทุกประการ (มาตรา ๔๙ วรรค ๑)

ที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่า

(๑) คำว่า “ช่วยว่าการ” นั้น แสดงอยู่แล้วว่าไม่มีอำนาจและหน้าที่เท่ารัฐมนตรีว่าการ รัฐมนตรีช่วยว่าการจะมีอำนาจเพียงเท่าที่รัฐมนตรีว่าการจะได้มอบหมาย

พิเคราะห์ตามถ้อยคำที่มาตรา ๑๕ วรรค ๒ ใช้คำว่ามอบหมาย และตำแหน่งของรัฐมนตรีช่วยว่าการ ซึ่งมีคำว่า “ช่วย” ด้วยแล้ว ก็เห็นได้ว่า แม้รัฐมนตรีว่าการจะมีอำนาจมอบหมายการงานให้รัฐมนตรีช่วยว่าการก็ตาม แต่ก็เพียงเพื่อช่วยแบ่งเบาการงานของรัฐมนตรีว่าการเท่านั้น ไม่ใช่ว่ามีอำนาจที่จะมอบหมายถึงการให้มีอำนาจเต็มบริบูรณ์เช่นรัฐมนตรีว่าการ เพราะอย่างไรรัฐมนตรีช่วยว่าการก็เป็นแต่เพียงช่วยเท่านั้น อำนาจที่จะมอบหมายไม่ได้นี้ก็ให้แก่อำนาจที่เห็นได้ว่ากฎหมายประสงค์ให้เป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการโดยเฉพาะ เช่นอำนาจออกกฎกระทรวง เป็นต้น

(๒) แต่ถ้าเมื่อใดรัฐมนตรีช่วยว่าการเข้ารักษาราชการในตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการ รัฐมนตรีช่วยว่าการนั้นก็มีอำนาจและหน้าที่เช่นรัฐมนตรีว่าการทุกประการ

(ลงชื่อ) หยุต แสงอุทัย

(นายหยุต แสงอุทัย)

เลขาธิการ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ธันวาคม ๒๕๕๘